

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA w ŁODZI
ul. Piotrkowska 120
90-006 Łódź
Tel. (42) 636-36-89, Fax (42) 636-07-12
e-mail: lodz@uokik.gov.pl

RŁO-61-7(17)/15/AK

Łódź, dnia 4 lipca 2016 r.

DECYZJA Nr RŁO 2/2016

- I.** Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2015 poz. 184, ze zm.), oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie podejrzenia stosowania przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółkę z o.o. z siedzibą w Starachowicach, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

po uprawdopodobnieniu stosowania przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. z siedzibą w Starachowicach **praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów**, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 powołanej na wstępie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na bezprawnym działaniu, to jest:

- 1.** Stosowaniu w umowach o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, umowach o dostarczanie wody oraz w umowach o odprowadzanie ścieków zawieranych w obrocie gospodarczym z konsumentami na podstawie wzorców umów, postanowień o treści:

1.1. „Umowa może być rozwiązana przez każdą ze stron z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, bądź w każdym czasie na mocy porozumienia stron.” zamieszczonego w § 12 ust. 2 wzorców umów pn.: „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 5, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 7, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 13, w § 13 ust. 2 wzorców umów pn.: „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 6, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 8, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 14, w § 11 ust. 2 wzorca umowy pn.: „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 12, w § 10 ust. 2 wzorca umowy: „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 11,

1.2. „W przypadku naruszenia przez Odbiorcę usług postanowień § 6 umowy, jej rozwiązanie może nastąpić za jednomiesięcznym wypowiedzeniem.”, zamieszczonego w § 12 ust. 3 wzorców umów pn.: „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 5, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 10, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 7, „Umowa Nr o odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 13, w § 13 ust. 3 wzorców umów pn.: „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 8, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 14,

1.3. „W przypadku naruszenia przez Odbiorcę usług postanowień § 5 umowy, jej rozwiązanie może nastąpić za jednomiesięcznym wypowiedzeniem.”, zamieszczonego w § 11 ust. 3 wzorca umowy pn.: „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 12, zamieszczonego w § 10 ust. 3 wzorca umowy pn.: „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 11,

które uprawniają Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółkę z o.o. z siedzibą w Starachowicach do wstrzymania świadczenia usług na rzecz odbiorcy wody i dostawcy ścieków w innych przypadkach, niż określone w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 139).

2. Niedopełnieniu ustawowego obowiązku uregulowania w treści umów zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umów wskazanych w pkt 1 sentencji niniejszej decyzji procedur i warunków kontroli urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, co stanowi naruszenie art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 139);
3. Stosowaniu w umowach o zaopatrzenie w wodę i/lub odprowadzanie ścieków zawieranych z konsumentami na podstawie wzorców umów pn.: „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 5, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 6, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 7, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 8, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 14, postanowienia o treści: „Odbiorca usług zobowiązuje się do pokrycia kosztów wymiany wodomierza głównego powstałych w wyniku nie zabezpieczenia go przed działaniem warunków atmosferycznych albo uszkodzeniami mechanicznymi oraz kosztów zainstalowania wodomierza głównego w przypadku jego kradzieży”, którego treść stoi w sprzeczności z art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 139)

i przyjęciu zobowiązania Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Spółki z o.o. z siedzibą w Starachowicach **do podjęcia działań zmierzających do** zapobieżenia wskazanym wyżej naruszeniom **nakłada się** na Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółkę z o.o. z siedzibą w Starachowicach, **obowiązek wykonania przyjętego zobowiązania poprzez:**

A) wprowadzenie dla nowych odbiorców wody i dostawców ścieków wzorca umowy o dostarczanie wody i/lub odprowadzanie ścieków nie zawierającego kwestionowanych w pkt I. 1.1.-1.3 sentencji decyzji postanowień a zawierającego procedurę i warunki kontroli urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych o treści:

„1. Osoby reprezentujące Dostawcę po okazaniu legitymacji służbowej i pisemnego upoważnienia, mają prawo wstępu na teren nieruchomości oraz obiektu budowlanego w celu:

- 1) zainstalowania lub demontażu wodomierza głównego;
- 2) przeprowadzenia kontroli urządzenia pomiarowego, wodomierza głównego lub wodomierzy zainstalowanych przy punktach czerpalnych i dokonania odczytu ich wskazań oraz dokonania badań i pomiarów;
- 3) przeprowadzenia przeglądów i napraw urządzeń posiadanych przez Dostawcę;

- 4) sprawdzenia ilości i jakości ścieków wprowadzanych do sieci;
 - 5) odcięcia przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego lub założenia plomb na zamkniętych zaworach odcinających dostarczenie wody do lokalu;
 - 6) usunięcia awarii przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego.
2. Wejście na teren nieruchomości lub do obiektu budowlanego Odbiorcy usług może nastąpić :
- 1) w każdym dniu z wyłączeniem dni świątecznych i niedziel dot. ust. 1 pkt. 1- 4
 - 2) w każdym dniu dot. ust. 1 pkt. 5-6.
3. O planowanym wejściu na teren nieruchomości Odbiorcy usług, w celach określonych:
- 1) w ust.1 pkt 1-4 Odbiorca usług zostanie powiadomiony przez Dostawcę telefonicznie wraz z ustaleniem dogodnego terminu realizacji zadania bądź w przypadku braku takiej możliwości w formie pisemnej na 7 dni przed realizacją zadania, bądź zgodnie z zawartą dodatkową umową;
 - 2) w ust. 1 pkt 5-6 bez powiadomienia Odbiorcy w celu natychmiastowego wykonania zadania.
4. Dostawca jest zobowiązany do dokonywania okresowego przeglądu urządzeń i przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych celem zapewnienia ciągłości, jakości oraz niezawodności świadczonych usług na warunkach określonych w niniejszej umowie. Planowana kontrola sprawności technicznej urządzeń i przyłączy będzie następowała zgodnie z okresowymi przeglądami zaplanowanymi przez Dostawcę nie rzadziej niż raz na 5 lat. O planowanym przeglądzie technicznym przyłączy oraz urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych posadowionych w nieruchomości Odbiorcy usług, Dostawca powiadomi pisemnie Odbiorcę usług na 7 dni przed planowanym wejściem na teren jego nieruchomości lub obiektu budowlanego”.

w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji,

- B) przedłożenie odbiorcom wody i/lub dostawcom ścieków, których umowy zawierają postanowienie zakwestionowane w pkt I.1.1.-1.1.3 sentencji decyzji oraz nie określają procedur i warunków kontroli urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych aneksów lub nowych umów zawierających zmiany, o których mowa w pkt I.A sentencji decyzji

w terminie 9 miesięcy (dziewięć miesięcy) od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

- II.** Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2015 poz. 184, ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy po przeprowadzeniu postępowania w sprawie podejrzenia stosowania przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółkę z o.o. z siedzibą w Starachowicach, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

nakłada się na Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. z siedzibą w Starachowicach, **obowiązek złożenia informacji o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania**, zawierającej:

- 1) kopię pierwszej umowy zawartej w oparciu o zmieniony wzorzec umowy o dostarczanie wody i/lub odprowadzanie ścieków, zgodnie ze złożonym

zobowiązaniem, o ile taka umowa zostanie zawarta,

- 2) dowody przedłożenia odbiorcom usług, których umowy zawierają zakwestionowane postanowienia lub nie określają procedur i warunków kontroli urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, aneksów lub nowych umów wprowadzających do obrotu zmiany, zgodne ze złożonym zobowiązaniem.

w terminie 10 miesięcy (dziesięciu miesięcy) od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – zwany dalej: „Prezesem Urzędu” – przeprowadził postępowanie wyjaśniające RŁO-400-14/14/AK. W trakcie ww. postępowania Prezes Urzędu ustalił, że na terenie gminy Starachowice działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków prowadzi Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. z siedzibą w Starachowicach – zwana dalej „Spółką”. W obrocie gospodarczym z konsumentami Spółka zawiera umowy w oparciu o opracowane wzorce umów pod nazwą: „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 5, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 6 „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 7, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 8, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 13, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 6, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 8, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 10, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 11, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 12, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 13, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 14. Podczas badania ww. wzorców umów oraz umów zawartych na ich podstawie z odbiorcami wody i dostawcami ścieków - z konsumentami Prezes Urzędu stwierdził, że zawierają one postanowienia oraz braki uregulowań, które stoją w sprzeczności z przepisami ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 139) – zwanej dalej: „ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków”, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2015 poz. 184, ze zm.) – zwanej dalej: „ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów”.

W dniu 27 sierpnia 2015 r. Prezes Urzędu wszczął postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Spółkę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów polegających na:

1. bezprawnym działaniu, to jest stosowaniu w umowach o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, umowach o dostarczanie wody oraz w umowach o odprowadzanie ścieków zawieranych w obrocie gospodarczym z konsumentami postanowień o treści:

1.1. *„Umowa może być rozwiązana przez każdą ze stron z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, bądź w każdym czasie na mocy porozumienia stron.”*

zamieszczonego w § 12 ust. 2 umów zawieranych na podstawie wzorców umów: „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 5, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 7, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 13, zamieszczonego w § 13 ust. 2 umów zawieranych na podstawie wzorców umów: „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR

6, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 8, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 14, zamieszczonego w § 11 ust. 2 umów zawieranych na podstawie wzorca umowy: „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 12, zamieszczonego w § 10 ust. 2 umów zawieranych na podstawie wzorca umowy: „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 11,

1.2. *„W przypadku naruszenia przez Odbiorcę usług postanowień § 6 umowy, jej rozwiązanie może nastąpić za jednomiesięcznym wypowiedzeniem.”,*

zamieszczonego w § 12 ust. 3 umów zawieranych na podstawie wzorców umów: „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 5, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 10, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 7, „Umowa Nr o odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 13 zamieszczonego w § 13 ust. 3 umów zawieranych na podstawie wzorców umów: „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 8, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 14,

1.3. *„W przypadku naruszenia przez Odbiorcę usług postanowień § 5 umowy, jej rozwiązanie może nastąpić za jednomiesięcznym wypowiedzeniem.”,*

zamieszczonego w § 11 ust. 3 umów zawieranych na podstawie wzorca umowy: „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 12, zamieszczonego w § 10 ust. 3 umów zawieranych na podstawie wzorca umowy: „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 11,

które uprawniają Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. z siedzibą w Starachowicach do wstrzymania świadczenia usług na rzecz odbiorcy w innych przypadkach, niż określone w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

2. bezprawnym działaniu, polegającym na naruszeniu art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków poprzez niedopełnienie ustawowego obowiązku uregulowania w treści zawieranych umów z konsumentami na podstawie wzorców umów wskazanych w pkt 1 procedur i warunków kontroli urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
3. bezprawnym działaniu polegającym na naruszeniu art. 15 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków poprzez wprowadzenie do umów zawartych na podstawie wzorców umów: „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 5, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 6, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 7, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 8, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 14 postanowienia o treści: *„Odbiorca usług zobowiązuje się do pokrycia kosztów wymiany wodomierza głównego powstałych w wyniku nie zabezpieczenia go przed działaniem warunków atmosferycznych albo uszkodzeniami mechanicznymi oraz kosztów zainstalowania wodomierza głównego w przypadku jego kradzieży”*, nakładając tym samym na konsumentów obowiązek utrzymania wodomierza głównego, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ponadto Postanowieniem Nr 2 z dnia 27 sierpnia 2015 r. Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów informacje uzyskane w postępowaniu wyjaśniającym prowadzonym pod sygnaturą RŁO-400-14/14. Zawiadomieniem z dnia 27 sierpnia 2015 roku Spółka została poinformowana o wszczęciu postępowania w sprawie podejrzenia stosowania praktyk

naruszających zbiorowe interesy konsumentów i o zaliczeniu w poczet dowodów materiałów z ww. postępowania wyjaśniającego.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania Spółka w piśmie z dnia 22 września 2015 r. pottrzymała swoje wyjaśnienia złożone w postępowaniu wyjaśniającym, w których zaprzeczała bezprawności zamieszczonych w umowach postanowień dotyczących trybu ich rozwiązywania za wypowiedzeniem przez obydwie strony umowy oraz obciążania odbiorców wody kosztami wymiany wodomierza głównego powstałych w wyniku nie zabezpieczenia go przed działaniem warunków atmosferycznych albo uszkodzeniami mechanicznymi oraz kosztów zainstalowania wodomierza głównego w przypadku jego kradzieży. Ponadto Spółka złożyła wniosek o przeniesienie do akt sprawy wyjaśnień złożonych w dniu 30 lipca 2015 r. W związku z powyższym Prezes Urzędu Postanowieniem Nr 3 z dnia 7 października 2015 r. zaliczył w poczet dowodów wyjaśnienia Spółki złożone w postępowaniu wyjaśniającym w piśmie z dnia 30 lipca 2015 r., o czym zawiadomił Spółkę oraz wezwał Spółkę do złożenia dodatkowych wyjaśnień w sprawie. W piśmie z dnia 16 listopada 2015 r. Spółka złożyła wyjaśnienia dotyczące sposobu i zakresu przekazywanych informacji konsumentom w zakresie stosowania właściwego zabezpieczenia wodomierza głównego przez uszkodzeniami. W dniu 30 grudnia 2015 r. Prezes Urzędu wezwał Spółkę do podania wysokości obrotu w roku obrotowym 2015. W piśmie z dnia 18 stycznia 2016 r. Spółka przedłożyła rozliczenie obrotów wg podziału usług wraz z wyliczonymi wskaźnikami sprzedaży podstawowej do sprzedaży ogółem. W międzyczasie uległ zmianie skład zarządu Spółki i w kolejnym piśmie znak PZ 1322/16 Spółka złożyła wniosek o zakończenie przedmiotowego postępowania poprzez wydanie decyzji administracyjnej, o której mowa w art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, nakładającej na Spółkę obowiązek zaniechania stosowanych praktyk w terminie 6 miesięcy od dnia w którym decyzja stanie się ostateczna. Dodatkowo w piśmie z dnia 26 lutego 2016 r. Spółka zobowiązała się do usunięcia z obowiązujących wzorców umów kwestionowanych przez Prezesa Urzędu postanowień oraz do wprowadzenia we wzorcach umów i w zawartych już umowach z konsumentami postanowień o treści:

- „1. Osoby reprezentujące Dostawcę po okazaniu legitymacji służbowej i pisemnego upoważnienia, mają prawo wstępu na teren nieruchomości oraz obiektu budowlanego w celu:
 - 1) zainstalowania lub demontażu wodomierza głównego;
 - 2) przeprowadzenia kontroli urządzenia pomiarowego, wodomierza głównego lub wodomierzy zainstalowanych przy punktach czerpalnych i dokonania odczytu ich wskazań oraz dokonania badań i pomiarów;
 - 3) przeprowadzenia przeglądów i napraw urządzeń posiadanych przez Dostawcę;
 - 4) sprawdzenia ilości i jakości ścieków wprowadzanych do sieci;
 - 5) odcięcia przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego lub założenia plomb na zamkniętych zaworach odcinających dostarczanie wody do lokalu;
 - 6) usunięcia awarii przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego.
2. Wejście na teren nieruchomości lub do obiektu budowlanego Odbiorcy usług może nastąpić jedynie w dni robocze.
3. O planowanym wejściu na teren nieruchomości Odbiorcy usług, w celach określonych w ust.1 pkt 1), 5), 6), Odbiorca usług zostanie pisemnie powiadomiony przez Dostawcę na 5 dni przed planowanym wejściem na teren nieruchomości lub obiektu budowlanego Odbiorcy usług.
4. Dostawca jest zobowiązany do dokonywania okresowego przeglądu urządzeń i przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych celem zapewnienia ciągłości, jakości oraz niezawodności świadczonych usług na warunkach określonych w niniejszej umowie. Planowana kontrola sprawności technicznej urządzeń i przyłączy będzie następowała

zgodnie z okresowymi przeglądami zaplanowanymi przez Dostawcę nie rzadziej niż raz na 5 lat. O planowanym przeglądzie technicznym przyłączy oraz urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych posadowionych w nieruchomości Odbiorcy usług, Dostawca powiadomi pisemnie Odbiorcę usług na 7 dni przed planowanym wejściem na teren jego nieruchomości lub obiektu budowlanego”.

O powyższych zmianach Spółka zobowiązała się poinformować odbiorców wody i dostawców ścieków, w terminie 9 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji w przedmiotowej sprawie, w formie aneksów lub nowych umów. W piśmie z dnia 22 kwietnia 2016 r. Spółka wyjaśniła, że obsługuje 15 tysięcy odbiorców wody i dostawców ścieków w gminie Mirzec, gminie Brody, gminie Wąchock i gminie miejskiej Starachowice. Ponadto mieszkańcy tych gmin są rozliczani z tytułu zużycia wody i dostawy ścieków w różnych okresach obrachunkowych w różnym czasie. Biorąc powyższe pod uwagę oraz fakt, że dostarczenie odbiorcom wody i dostawcom ścieków pism informujących o zmianach w dotychczasowych umowach będzie dokonywane własnymi środkami (podczas odczytów wodomierzy) Spółka wnioskuje o zaakceptowanie przez Prezesa Urzędu 9 miesięcznego terminu na realizację proponowanego zobowiązania.

W piśmie z dnia 14 czerwca 2016 r. Prezes Urzędu zawiadomił Spółkę o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w postępowaniu oraz o możliwości zapoznania się z materiałem dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

Spółka jest przedsiębiorcą wpisanym do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000139930. Zgodnie z przedstawionym aktualnym odpisem z rejestru przedsiębiorców, przedmiot działalności Spółki obejmuje m.in.: pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków. Zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków Spółka prowadzi na terenie obejmującym obszar miasta Starachowice oraz gmin: Mirzec, Brody i Wąchock. Spółka ma status przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

W obrocie gospodarczym z konsumentami Spółka zawiera umowy w oparciu o opracowane wzorce umów: „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 5, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 6 „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 7, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 8, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 13, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 6, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 8, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 10, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 11, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 12, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 13, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 14.

W § 12 ust. 2 wzorców umów pn.: „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 5, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 7, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 13 oraz w § 13 ust. 2 wzorców umów pn.: „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 6, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 8, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 14, w § 11 ust. 2 wzorca umowy pn.: „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 12 i w § 10 ust. 2 wzorca umowy: „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 11 Spółka stosuje postanowienie o treści: *„Umowa może być rozwiązana przez każdą ze stron z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, bądź w każdym czasie na mocy porozumienia stron.”* W § 12 ust. 3 umów zawieranych na

podstawie wzorców umów: „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 5, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 10, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 7, „Umowa Nr o odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 13 i w § 13 ust. 3 umów zawieranych na podstawie wzorców umów: „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 8, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 14 Spółka stosuje postanowienie o treści: *„W przypadku naruszenia przez Odbiorcę usług postanowień § 6 umowy, jej rozwiązanie może nastąpić za jednomiesięcznym wypowiedzeniem.”*.

Natomiast w § 11 ust. 3 wzorca umowy pn.: „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 12 i w § 10 ust. 3 wzorca umowy pn.: „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 11 Spółka stosuje postanowienie o treści: *„W przypadku naruszenia przez Odbiorcę usług postanowień § 5 umowy, jej rozwiązanie może nastąpić za jednomiesięcznym wypowiedzeniem.”*. Ponadto w umowach zawartych na podstawie wzorców umów: „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 5, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 6, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 7, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 8, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 14 stosuje postanowienia o treści: *„Odbiorca usług zobowiązuje się do pokrycia kosztów wymiany wodomierza głównego powstałych w wyniku nie zabezpieczenia go przed działaniem warunków atmosferycznych albo uszkodzeniami mechanicznymi oraz kosztów zainstalowania wodomierza głównego w przypadku jego kradzieży”*.

Również w ww. wzorcach umów a tym samym w umowach zawartych na ich podstawie Spółka nie zamieściła opisu warunków kontroli urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych.

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione - na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1, lub będących podstawą wszczęcia postępowania - że został naruszony zakaz, o którym mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego zakazu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań. W decyzji tej, jak wynika z art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań.

Przytoczony powyżej przepis jako przesłanki warunkujące możliwość wydania decyzji wskazuje: uprawdopodobnienie, że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz zobowiązanie się przedsiębiorcy, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, do podjęcia lub zaniechania działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom. Uprawdopodobnienie (*semiplena probatio*) oznacza, że na korzyść strony postępowania (Spółki) odstąpiono od udowodnienia określonych faktów na rzecz uprawdopodobnienia – na podstawie okoliczności sprawy, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania, że stosuje ona określoną w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów praktykę.¹ Uprawdopodobnienia wymagają wszystkie przesłanki zakazu z art. 24 ww. ustawy łącznie.

¹ M. Sieradzka [w:] K.Kohutek, M.Sieradzka, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 681;

Należy nadmienić, że zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 1634) do spraw, w których postępowanie przed Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wszczęto przed wejściem w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

W niniejszym postępowaniu wymaga zatem rozważenia, czy wskazane warunki zaistniały w odniesieniu do działań i zobowiązań Spółki, a ponadto, czy w przypadku ich wystąpienia uzasadnione jest przyjęcie zobowiązania strony postępowania i wydanie przez Prezesa Urzędu decyzji w oparciu o art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów .

W pierwszej kolejności, zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w przedmiotowej sprawie niezbędne jest ustalenie, czy doszło do zagrożenia naruszenia interesu publicznoprawnego, a następnie uprawdopodobnienie spełnienia przesłanek praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zarzucanych Spółce, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Naruszenie interesu publicznoprawnego

Podstawą do rozstrzygania sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Stwierdzenie, że to nastąpiło pozwala na realizację celu tej ustawy, wskazanego w art. 1 ust. 1, którym jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Warunkiem koniecznym do uruchomienia procedur i zastosowania instrumentów określonych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów jest zatem, aby działania przedsiębiorców – którym zarzucono naruszenie jej przepisów – stanowiły potencjalne zagrożenie interesu publicznego, nie zaś jednostki lub grupy.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów, w odniesieniu do przedsiębiorców chroni konkurencję, a w odniesieniu do konsumentów ich interesy, jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym.

Zdaniem Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem działania Spółki nie były ograniczone do określonych odbiorców lub ich grupy. Dotyczyły wszystkich aktualnych i potencjalnych odbiorców wody i dostawców ścieków na terenie jej obszaru działania, przyłączonych lub ubiegających się o przyłączenie do sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej.

Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

Uprawdopodobnienie naruszenia art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Zgodnie z treścią art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów *zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, przez które stosownie do definicji zawartej w ust. 2 tego przepisu rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy.*² Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach

² Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 1634) do spraw, w których postępowanie przed Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wszczęto przed wejściem w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

przedsiębiorców. Same przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawnych działań przedsiębiorcy. Działania mogą okazać się bezprawne w razie ustalenia, że doszło do naruszenia przepisów innych ustaw, ale także zasad współzycia społecznego i dobrych obyczajów. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współzycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa (por. J. Szwaja (red.): Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Komentarz, Wydawnictwo CH BECK, Warszawa 2000, s. 117-118). Prezes Urzędu oceniając zachowanie przedsiębiorcy pod kątem ewentualnego naruszenia przepisów zakazujących stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, musi stosować inne akty prawa powszechnie obowiązującego i na ich podstawie stwierdzić, czy działanie przedsiębiorcy było bezprawne. Zgodnie z art. 87 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483) źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego. Prezes Urzędu oceniając zachowanie przedsiębiorcy pod kątem ewentualnego naruszenia przepisów zakazujących stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, musi stosować inne akty prawa powszechnie obowiązującego i na ich podstawie stwierdzić, czy działanie przedsiębiorcy było bezprawne.

Jak wyżej wspomniano, art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów definiuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jako bezprawne zachowanie przedsiębiorcy.² Aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie następujących przesłanek, mianowicie zaistnieć musi bezprawne działanie przedsiębiorcy, które narusza zbiorowe interesy konsumentów. Zbiorowy interes dotyczy nieokreślonego ogółu, a naruszenie zbiorowych interesów konsumentów może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku.

Mając na uwadze powyższe, dla uznania określonego w niniejszym postępowania zachowania za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie następujących przesłanek:

- a) kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy;
- b) działanie to bezprawne;
- c) działanie to godzi w zbiorowy interes konsumentów.

Na tym tle, w przedmiotowej sprawie Prezes UOKiK zważył, co następuje:

Status przedsiębiorcy

Stosownie do art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy, rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej (...). Przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 584, ze zm.) – zwanej dalej: „ustawą o swobodzie działalności gospodarczej”, jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą w dniu złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej lub po uzyskaniu wpisu do

rejestr przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym. Przepis art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej definiuje działalność gospodarczą jako zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły.

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. z siedzibą w Starachowicach jest spółką handlową posiadającą osobowość prawną. Spółka jest wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000139930. Przedmiotem działalności Spółki jest m.in. pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków. Spółka jako osoba prawna prowadząca we własnym imieniu w sposób zorganizowany i ciągły, w celach zarobkowych działalność usługową posiada zatem status przedsiębiorcy.

W związku z powyższym **Prezes Urzędu stwierdził, że pierwsza przesłanka** niezbędna do uprawdopodobnienia stosowania przez Spółkę praktyk wskazanych w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **została spełniona.**

Uprawdopodobnienie bezprawności działania

Naruszenie art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków

W przedmiotowym postępowaniu Prezes Urzędu postawił Spółce zarzut stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na stosowaniu we wzorcach umów a tym samym w umowach o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, umowach o dostarczanie wody oraz w umowach o odprowadzanie ścieków zawieranych w obrocie gospodarczym z konsumentami postanowień o treści: *„Umowa może być rozwiązana przez każdą ze stron z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, bądź w każdym czasie na mocy porozumienia stron.”*, *„W przypadku naruszenia przez Odbiorcę usług postanowień § 6 umowy, jej rozwiązanie może nastąpić za jednomiesięcznym wypowiedzeniem.”*, *„W przypadku naruszenia przez Odbiorcę usług postanowień § 5 umowy, jej rozwiązanie może nastąpić za jednomiesięcznym wypowiedzeniem.”*, które uprawniają Spółkę do rozwiązania umowy i tym samym do wstrzymania świadczenia usług na rzecz odbiorcy w innych przypadkach, niż określone w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków określa, w jakich okolicznościach przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne uprawnione jest do wstrzymania świadczenia usług na rzecz odbiorcy. Zgodnie z tym przepisem przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli: przyłącze wodociągowe lub przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa; odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty; jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego; został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych. Formułując ten przepis ustawodawca nie posłużył się sformułowaniem „w szczególności” „na przykład” lub podobnym. Oznacza to, że katalog okoliczności, które stanowią podstawę do wstrzymania dostaw wody ma charakter zamknięty, który nie może być dowolnie i arbitralnie rozszerzany przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne. Odcięcie dostaw wody może nastąpić tylko wówczas, gdy wystąpi jedna z przesłanek określonych w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Przepis ten należy wyklądać ściśle i przyjąć, iż odcięcie wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego jest możliwe jedynie w sytuacjach w nim

określonych. Nie ma zatem możliwości rozszerzania podstaw odcięcia wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego na inne sytuacje nieokreślone wyraźnie w tym przepisie, niedopuszczalne jest stosowanie analogii. przyznaje sobie prawo do rozwiązania umowy w przypadku każdego naruszenia jej postanowień przez odbiorcę, co skutkuje zastosowaniem środków technicznych uniemożliwiających korzystanie z usług tj. odcięciem przyłącza wodociągowego i kanalizacyjnego oraz demontażem wodomierza głównego. Zgodnie z zakwestionowanym zapisem Zakład może rozwiązać umowę nawet w przypadku, gdy nie dochodzi do istotnego naruszenia przez odbiorcę jej postanowień.

Takie rozszerzenie wprowadza wprost postanowienie o treści: *„Umowa może być rozwiązana przez każdą ze stron z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, bądź w każdym czasie na mocy porozumienia stron.”*, zamieszczone we wzorcach wzorców i tym samym w umowach z konsumentami „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 5, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 7, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 13, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 6, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 8, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 14, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 12, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 11, które daje Spółce możliwość rozwiązania umowy w każdej sytuacji nawet w przypadku, gdy nie dochodzi do istotnego naruszenia przez odbiorcę jej postanowień. W ten sposób Spółka przyznaje sobie prawo do jednostronnego zdecydowania o zakończeniu łączącego strony stosunku zobowiązaniowego, co sprzeciwia się publicznoprawnemu charakterowi świadczonych przez nią usług.

Natomiast zgodnie z postanowieniem *„W przypadku naruszenia przez Odbiorcę usług postanowień § 6 umowy, jej rozwiązanie może nastąpić za jednomiesięcznym wypowiedzeniem.”* zamieszczonym we wzorcach wzorców i tym samym w umowach z konsumentami „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 5, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 10, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 7, „Umowa Nr o odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 13, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 8, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 14 Spółka zagwarantowała sobie prawo do rozwiązania umowy za jednomiesięcznym wypowiedzeniem w przypadku naruszenia przez konsumentów obowiązków dotyczących między innymi: niedokonywania trwałych nasadzeń nad przyłączeniami wodociągowymi i kanalizacyjnymi, bieżącego dokumentowania danych ewidencyjnych służących do ustalenia ilości zużytej wody określonej w załączniku, zapewnienia przedsiębiorstwu możliwości wykonywania niezbędnych przeglądów i napraw urządzeń do niego należących oraz dokonywania badań i pomiarów, czy powierzenia usuwania awarii osobom nie posiadającym odpowiednich kwalifikacji. Są to przypadki, które w świetle art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków nie stanowią istotnego naruszenia przez odbiorcę jej postanowień, a więc nie mogą stanowić podstawy do rozwiązania umowy.

Podobnie postanowieniem o treści *„W przypadku naruszenia przez Odbiorcę usług postanowień § 5 umowy, jej rozwiązanie może nastąpić za jednomiesięcznym wypowiedzeniem.”* zamieszczonym we wzorcach wzorców i tym samym w umowach z konsumentami pn. „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 12, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 11 Spółka zagwarantowała sobie prawo do rozwiązania umowy za jednomiesięcznym wypowiedzeniem w sytuacji naruszenia przez odbiorców wody i dostawców ścieków - konsumentów obowiązków dotyczących między innymi: nie dokonywania trwałych nasadzeń nad przyłączeniami wodociągowymi i kanalizacyjnymi, bieżącego udokumentowania danych ewidencyjnych służących do ustalenia ilości zużytej wody określonej w załączniku, niezapewnienia przedsiębiorstwu możliwości

wykonywania niezbędnych przeglądów i napraw urządzeń do niego należących oraz dokonywania badań i pomiarów.

Jak wynika z treści tych postanowień rozszerzają one podstawy odcięcia dostaw wody i odbioru ścieków w następstwie rozwiązania umowy na inne przypadki niewykonania lub nienależytego wykonania umowy niż wynikałoby to z art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Zdarzenia, o których mowa w hipotezie powołanego przepisu obejmują bowiem ściśle określone sytuacje, w których może nastąpić odcięcie dostawy wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego. Oznacza to, że kwestionowane postanowienie umowne statuuje możliwość przekroczenia przez Spółkę jej ustawowych kompetencji, jako dostawcy usług wodociągowych i kanalizacyjnych, w zakresie możliwości wstrzymania świadczonych usług i tym samym stosowanie kwestionowanych postanowień może być działaniem sprzecznym z prawem. Należy podkreślić, że istotą usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków jest to, że nie można ich uzależnić od czynników ekonomicznych. Tym samym rozwiązane umowy powinno uwzględniać interes publiczny i relacje prawne stanowiące wyraz jego obrony.

Uprawdopodobnienie naruszenie art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków

Art. 6 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków zawiera katalog minimalnego zakresu unormowań, które powinna regulować umowa o zbiorowym zaopatrzeniu i/lub zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Używając określenia „w szczególności”, ustawodawca dał wyraz swobodzie zawierania umów. Oznacza to, iż strony mogą w sposób dowolny ułożyć swój stosunek zobowiązaniowy, byleby tylko jego treść nie była sprzeczna z prawem. Zawierając umowę na dostawę wody lub odprowadzenie ścieków, strony muszą jednak uregulować kwestie określone w art. 6 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Niedopuszczalne jest jednak, aby umowa o dostawę wody lub odprowadzenie ścieków nie zawierała enumeratywnie wymienionych wyżej elementów. Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków w ww. umowie winny być uregulowane prawa i obowiązki stron umowy. W ocenianych wzorcach umów Spółka nie ustanawiając procedur i warunków kontroli urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych nie uregulowała wzajemnych praw i obowiązków stron umowy związanych z kontrolą. W umowie Spółka powinna określić wzajemne relacje stron umowy związane z wykonywaniem obowiązków kontrolnych wynikających z ustawy. W ww. umowach Spółka nie informuje o prawach i obowiązkach stron związanych, na przykład z częstotliwością kontroli, sposobem jej przeprowadzania, ustaleniem ich terminu, czy możliwości zmiany terminu kontroli.

Spółka, jako profesjonalista świadczący usługi o charakterze użyteczności publicznej, powinna formułować treść umowy w taki sposób, aby nie doprowadzić do sytuacji, w której konsument – z uwagi na fakt, że nie otrzymuje za pośrednictwem umowy pełnej informacji na temat praw i obowiązków stron – nie jest w stanie korzystać z pełni swoich praw. Brak takich unormowań daje przedstawicielom Spółki możliwość przeprowadzenia kontroli u konsumenta o każdej porze oraz w każdych okolicznościach, nie uwzględniając dyspozycyjności kontrolowanego a nawet uniemożliwić kontrolę sprawności urządzeń wodociągowo – kanalizacyjnych lub przeprowadzenie ich konserwacji, za której nieprzeprowadzenie odpowiedzialność spadałaby na konsumenta. Sytuacja kontrolerów Spółki w tym przypadku byłaby nawet lepsza niż funkcjonariuszy publicznych. Zatem wraz z umową konsumenci powinni otrzymać komplet informacji na temat swoich praw i obowiązków związanych z postępowaniem kontrolnym. Brak takiego uregulowania narusza postanowienia art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków i tym samym może stanowić działanie bezprawne.

Uprawdopodobnienie naruszenie art. 15 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków

Artykuł 15 ust. 3 ustawy o zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków stanowi, że „Koszty nabycia, zainstalowania i utrzymania wodomierza głównego ponosi przedsiębiorstwo wodociągowo - kanalizacyjne, a urządzenia pomiarowe - odbiorca usług”. Z przepisu ustawy wynika zatem, że to przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, więc w tym wypadku Spółka ponosi koszty związane z nabyciem, zainstalowaniem i utrzymaniem wodomierza głównego. Odbiorca usług jest natomiast zobowiązany do utrzymania urządzeń pomiarowych. Przepis w sposób jasny stanowi, że to przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne odpowiada za utrzymanie wodomierza głównego, natomiast utrzymanie pozostałych urządzeń wskazanych w ww. ustawie leży w gestii odbiorcy usług. Spółka stosując w umowach z konsumentami o zaopatrzenie w wodę i/lub odprowadzanie ścieków zawieranych w obrocie gospodarczym postanowienia o treści: „Odbiorca usług zobowiązuje się do pokrycia kosztów wymiany wodomierza głównego powstałych w wyniku nie zabezpieczenia go przed działaniem warunków atmosferycznych albo uszkodzeniami mechanicznymi oraz kosztów zainstalowania wodomierza głównego w przypadku jego kradzieży”, zamieszczone we wzorcach umów pn.: „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 5, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 6, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 7, „Umowa Nr o dostarczanie wody” – Wzór NR 8, „Umowa Nr o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” – Wzór NR 14 przerzuca na odbiorcę wody - konsumenta odpowiedzialność za utrzymanie i sprawne działanie wodomierza głównego. W ocenie Prezesa Urzędu treść przedmiotowego postanowienia umieszczonego w ww. wzorcach umów i tym samym w umowach zawieranych z konsumentami jest sprzeczna z art. 15 ust. 3 ustawy o zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków, a jego stosowanie może stanowić działanie bezprawne.

Mając na uwadze powyższe **Prezes Urzędu stwierdził, że druga przesłanka** niezbędna do uprawdopodobnienia stosowania przez Spółkę praktyk wskazanych w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **została uprawdopodobniona.**

Godzenie w zbiorowe interesy konsumentów

W celu uprawdopodobnienia stosowania przez Spółkę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, konieczne jest w dalszej kolejności wykazanie, że zachowania te mogą godzić w interesy konsumentów jako zbiorowości.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów określa zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów konsumentów oraz reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, co wynika z treści art. 1 ust. 1 i 2 tej ustawy. Zbiorowy interes konsumentów oznacza interes dotyczący ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku – konsumentów. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem często lub nawet powszechnie stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy. Do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów konieczne jest, by działanie przedsiębiorcy zostało skierowane nie do konkretnego adresata, lecz do adresata, którego nie da się z góry oznaczyć indywidualnie. Wobec tego działanie to jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa w odniesieniu do każdego z konsumentów (a nie jedynie wobec określonego konsumenta) i zagraża ono, przynajmniej potencjalnie, interesom każdego z członków zbiorowości konsumentów.

W ocenie Prezesa Urzędu, działania Spółki opisane w sentencji decyzji mogą naruszać zbiorowy interes konsumentów. Działania Spółki polegają bowiem na wykorzystywaniu w obrocie wzorców umów co wymaga jedynie aprobaty przez odbiorców wody i/lub dostawców ścieków – konsumentów jego warunków, jednostronnie ustalanych. Swoboda odbiorców wody jest zatem ograniczona jedynie do podpisania lub nie podpisania przedłożonej im umowy. W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z naruszeniem praw licznej grupy konsumentów będących klientami Spółki, jak i potencjalnych zainteresowanych, którzy mogą zawrzeć z nią umowę. Działania te są zatem skierowane do z góry nieograniczonej i nieokreślonej liczby konsumentów. Oferta handlowa Spółki ma charakter ogólnie dostępny, kierowana jest bowiem do wszystkich potencjalnych klientów. Tym samym kwestionowane przez Prezesa Urzędu działania Spółki mogą naruszać interes nieograniczonej liczby konsumentów, których nie sposób zindywidualizować. Oczywistym jest zatem, że bezprawne zachowanie Spółki nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy czy indywidualny, ani też grupy takich osób, lecz narusza ono uprawnienia szerokiego kręgu nieprofesjonalnych uczestników rynku.

Powyższe wskazuje na prawdopodobieństwo naruszenia w przedmiotowej sprawie zbiorowego interesu konsumentów, przez który należy rozumieć prawo wszystkich konsumentów do ukształtowania stosunku prawnego zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, za uprawdopodobnione należy uznać, iż zawieranie przez Spółkę umów o zaopatrzenie w wodę i/lub odprowadzanie ścieków na podstawie zachowań Spółki kwestionowanych w niniejszym postępowaniu wypełnia znamiona praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W związku z powyższym **Prezes Urzędu stwierdził, że trzecia przesłanka** niezbędna do uprawdopodobnienia stosowania przez Spółkę praktyk wskazanych w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **została uprawdopodobniona.**

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione - na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1, lub będących podstawą wszczęcia postępowania - że został naruszony zakaz, o którym mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego zakazu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań. Ponadto, stosownie do art. 28 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przyjmując zobowiązanie Prezes Urzędu może określić termin wykonania zobowiązań.

Jak Prezes Urzędu wykazał w niniejszej decyzji, okoliczności sprawy uprawdopodobniły, że Spółka stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, określone w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Spółka złożyła zobowiązanie do wprowadzenia dla nowych odbiorców wody i dostawców ścieków wzorca umowy o dostarczanie wody i/lub odprowadzanie ścieków niezawierającego kwestionowanych w pkt 1-3 postanowień, a zawierającego postanowienia o treści:

„1. Osoby reprezentujące Dostawcę po okazaniu legitymacji służbowej i pisemnego upoważnienia, mają prawo wstępu na teren nieruchomości oraz obiektu budowlanego w celu:

- 1) zainstalowania lub demontażu wodomierza głównego;
 - 2) przeprowadzenia kontroli urządzenia pomiarowego, wodomierza głównego lub wodomierzy zainstalowanych przy punktach czerpalnych i dokonania odczytu ich wskazań oraz dokonania badań i pomiarów;
 - 3) przeprowadzenia przeglądów i napraw urządzeń posiadanych przez Dostawcę;
 - 4) sprawdzenia ilości i jakości ścieków wprowadzanych do sieci;
 - 5) odcięcia przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego lub założenia plomb na zamkniętych zaworach odcinających dostarczanie wody do lokalu;
 - 6) usunięcia awarii przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego.
2. Wejście na teren nieruchomości lub do obiektu budowlanego Odbiorcy usług może nastąpić :
- 1) w każdym dniu z wyłączeniem dni świątecznych i niedziel dot. ust. 1 pkt. 1- 4
 - 2) w każdym dniu dot. ust. 1 pkt. 5-6.
3. O planowanym wejściu na teren nieruchomości Odbiorcy usług, w celach określonych:
- 1) w ust.1 pkt 1-4 Odbiorca usług zostanie powiadomiony przez Dostawcę telefonicznie wraz z ustaleniem dogodnego terminu realizacji zadania bądź w przypadku braku takiej możliwości w formie pisemnej na 7 dni przed realizacją zadania, bądź zgodnie z zawartą dodatkową umową;
 - 2) w ust. 1 pkt 5-6 bez powiadomienia Odbiorcy w celu natychmiastowego wykonania zadania.
4. Dostawca jest zobowiązany do dokonywania okresowego przeglądu urządzeń i przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych celem zapewnienia ciągłości, jakości oraz niezawodności świadczonych usług na warunkach określonych w niniejszej umowie. Planowana kontrola sprawności technicznej urządzeń i przyłączy będzie następowała zgodnie z okresowymi przeglądami zaplanowanymi przez Dostawcę nie rzadziej niż raz na 5 lat. O planowanym przeglądzie technicznym przyłączy oraz urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych posadowionych w nieruchomości Odbiorcy usług, Dostawca powiadomi pisemnie Odbiorcę usług na 7 dni przed planowanym wejściem na teren jego nieruchomości lub obiektu budowlanego”,

w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji, oraz do przedłożenia odbiorcom wody i/lub dostawcom ścieków, których umowy zawierają postanowienia zakwestionowane w pkt I.1.1.-1.1.3 sentencji decyzji oraz nie określają procedur i warunków kontroli urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych aneksów lub nowych umów zawierających zmiany, o których mowa w pkt I.A sentencji decyzji w terminie 9 miesięcy (dziewięć miesięcy) od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji, co jest równoznaczne z podjęciem działań zmierzających do zapobieżenia uprawdopodobnionym w toku niniejszego postępowania naruszeniom art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Prezes Urzędu uznał, że w celu jak najszybszego wyeliminowania z obrotu gospodarczego umów zawierających kwestionowane postanowienia i uchybienia obowiązków ustawowych zasadne i celowe jest skorzystanie z instrumentu prawnego przewidzianego w art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i przyjęcie złożonego przez Spółkę zobowiązania. Oceniając powyższe zobowiązanie Prezes Urzędu wziął pod uwagę całokształt uregulowań zawartych we wzorcach umów Spółki, w tym regulacji dotyczących obowiązków Spółki wynikających z treści art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków

W ocenie Prezesa Urzędu, złożone przez Spółkę zobowiązanie jest zupełne, gdyż zabezpiecza interesy prawne konsumentów, którzy mogą zawrzeć tego typu umowy po wydaniu decyzji zobowiązującej, jak i tych, którzy umowy już zawarli.

Prezes Urzędu uznał, iż wskazany przez Spółkę termin na wykonanie obowiązku wynikającego ze złożonego zobowiązania jest wystarczający na ich zrealizowanie, a także pozwoli na szybkie wyeliminowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów bez nadmiernych kosztów.

W związku z powyższym Prezes Urzędu uznał, że brak jest przeciwwskazań do przyjęcia tego zobowiązania w omawianym zakresie.

Wobec tego orzeczono jak w pkt I sentencji decyzji.

Ad II sentencji niniejszej decyzji.

Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w decyzji nakładającej na przedsiębiorcę obowiązek wykonania zobowiązania, Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę również obowiązek złożenia w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań. Wobec tego Prezes Urzędu nałożył na Spółkę obowiązek złożenia informacji o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania, zawierającej:

1. kopię pierwszej umowy zawartej w oparciu o zmieniony wzorzec umowy o dostarczanie wody i/lub odprowadzanie ścieków, zgodny ze złożonym zobowiązaniem, o ile taka umowa zostanie zawarta,
2. dowody przedłożenia odbiorcom usług, których umowy zawierają zakwestionowane postanowienia lub nie określają procedur i warunków kontroli urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, aneksów lub nowych umów wprowadzających do obrotu zmiany, zgodne ze złożonym zobowiązaniem.

w terminie 10 miesięcy (dziesięciu miesięcy) od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Prezes Urzędu uznał, że tak określony termin jest wystarczający dla Spółki do przygotowania i przekazania Prezesowi Urzędu dowodów wykonania złożonego zobowiązania.

W związku z tym Prezes Urzędu orzekł jak w punkcie II sentencji niniejszej decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 1 i 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 23) – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesięcznym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi.

*Z upoważnienia
Prezesa
Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury*

Tomasz Dec